

HELMİNTLERE BAĞLI PARAZİT ENFEKSİYONLARI

18.

BÖLÜM

Hatice BULUT¹

GİRİŞ

Bir canlının yaşamını, üzerinde yaşadığı diğer bir canlının zararına sürdürmesine parazitik yaşam denir. Parazitik yaşamı benimsemiş olan canlı organizma 'parazit', parazitin üstünde veya içinde yaşadığı canlı organizma ise 'konak' olarak adlandırılır. İnsanlardaki parazitler hastalıklarda; bu parazitlerin evrimleri, insana bulaşma yolları hastalık oluşturma mekanizmaları, oluşturdukları hastalıkların tanısı ve tedavisi, insandan insana, insandan hayvana veya hayvandan insana taşınmaları ile ilgili faktörler üzerinde durulmaktadır. İnsanlarda hastalık yapan parazitler; tek hücreli ya da vücutları hücrelere ayrılmamış canlılar olan 'protozoon'lar veya çok hücreli, bilateral simetrik, omurgasız, hayvansal parazitler olan 'metazoon'lar olarak iki temel grupta incelenir^(1,2). Bu bölümde 'metazoon' sınıfına dahil olan ve insan sağlığını ilgilendirenleri solucanlar (helminthler) ele alınacaktır.

HELMİNT KAYNAKLI PARAZİT ENFEKSİYONLARI

Helminth enfeksiyonları, tropikal ve az gelişmiş ülkelerde daha sık olmak kaydıyla tüm dünyada iki milyardan fazla insanı etkilemektedir. İnsanlarda hastalığa neden olan helminthler; yassı kurtlar ve 'nematod' olarak adlandırılan yuvarlak kurtlar şeklinde gruplandırılırlar. Yassı kurtlar da ayrıca yapraklı yapıda olan 'trematod'lar ve şerit yapıda olan 'cestod'lar diye iki tipe ayrılır^(1,2).

NEMATODLAR

İntestinal Nematodlar

İntestinal nematodların hayat döngülerinin bir kısmı toprakta geçmektedir. İnsanlar için patojen olan başlıca intestinal nematodlar; *Ascaris lumbricoides*,

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Biruni Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD, drhaticebulut@gmail.com
ORCID iD: 0000-0002-9028-1605

Tanı için; dışkıda yumurtaların taze preparatlarda veya formalinli fiksatif kullanılmış preparatlarda görülmesi gerekir. Yumurtalar enfektif olduğu için fikse edilmiş taze preparatlar incelenirken bulaş açısından dikkatli olunmalıdır ^(12,19,22).

Niklozamid veya praziquantel tedavide seçeneklerdir. Praziquantel diğer sestod enfeksiyonlarında kullanıldığı dozdan daha yüksek olarak 25 mg/kg/doz oral yol ile tek doz tercih edilir ^(7,20).

SONUÇ

Paraziter hastalıklar, pratisyen hekimlerin ve tüm branşlarda uzman hekimlerin yakından bilmesi gereken hastalıklardandır. Günümüzde her çeşit paraziter hastalığa, hemen hemen her coğrafyada ve her toplumda rastlamak mümkündür. İnsanoglunun aldığı önlemlere ve bulunduğu tedavi yöntemlerine karşın, parazitler de yeni savunma mekanizmaları geliştirip nesillerinin devamı için her çabayı göstermektedir. Hekimler ayrıca laboratuvarından gerekli desteği alabilmek amacıyla, hastasında düşündüğü parazitozun, tanısında kullanılacak örnek materyalleri ve bu örneklerin hastalardan nasıl alınacağını iyi öğrenmelidirler.

KAYNAKÇA

1. Korkmaz M. Barsak helmintleri. ANKEM Derg 2006;20(Ek 2):170-176.
2. Brooks GF, Carroll KC, Butel JS, et al. (2015). Parazitoloji. Jawet, Melnick ve Adelberg. Tıbbi Mikrobiyoloji içinde (s.715-751). (Osman Şadi YENEN, Çev.Ed.). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.
3. Anđ Ö. (2017). Helmintler hakkında genel bilgiler. Özdem Anđ (Ed.), Tıbbi Helmintoloji içinde (s.1-36). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.
4. Anđ Ö. (2017). Nematelminthes Bölümü. Özdem Anđ (Ed.), Tıbbi Helmintoloji içinde (s.102-150). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.
5. Çalışkan BB, Somer A. (2018). Parazit Enfeksiyonları. Ayper Somer, Nuran Salman, Işık Yalçın (Ed.), Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları içinde (s.473-520). İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevi.
6. Ergüven S. (1999). Nematodlar ve Yaptıkları Hastalıklar. Şemsettin Ustaçelebi (Ed.), Temel ve Klinik Mikrobiyoloji içinde (s.1253-1264). Ankara: Güneş Kitabevi.
7. Hotez PJ. (2006). Helmint Enfeksiyonları. (Güler KANRA, Çev. Ed.), Krugman'ın Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları içinde (s.227-237). Ankara: Güneş Kitabevi.
8. Hii SF, Senevirathna D, Llewellyn S, et al. Development and Evaluation of a Multiplex Quantitative Real-Time Polymerase Chain Reaction for Hookworm Species in Human Stool. Am J Trop Med Hyg. 2018 Nov;99(5):1186-1193. doi: 10.4269/ajtmh.18-0276
9. Krauss H, Weber A, Appel M, et al.(2011).Nematodların etken olduğu hastalıklar. Zoonozlar, Hayvandan İnsana Bulaşabilen Enfeksiyon Hastalıkları içinde (s.469-511). (Özdem ANĖ, Çev. Ed.). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.
10. Taketomo CK, Hodding JH, Kraus DM. (2007). Mebendazole. In: Taketomo CK, Hodding JH, Kraus DM (Eds.), Pediatric Dosage Handbook (14th ed. pp. 986). Hudson, Ohio: Lexi-Comp.
11. Taketomo CK, Hodding JH, Kraus DM. (2007). Albendazole. In: Taketomo CK, Hodding JH, Kraus DM (Eds.), Pediatric Dosage Handbook (14th ed. pp. 63-64). Hudson, Ohio: Lexi-Comp.
12. Mıman Ö. (2013). Paraziter Enfeksiyonlarda Tanı. Mustafa Altundış (Ed.), Tıbbi Mikrobiyoloji Laboratuvar Kitabı içinde (s. 275-297). İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevi.
13. Taketomo CK, Hodding JH, Kraus DM. (2007). Pyrantel pamoate. In: Taketomo CK, Hodding JH, Kraus DM (Eds.), Pediatric Dosage Handbook (14th ed. pp. 1349-1350). Hudson, Ohio: Lexi-Comp.

14. Anđ Ö. (2017). Plathelminthes Bölümü. Özdem Anđ (Ed.), Tıbbi Helminтологи içinde (s.37-101). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.
15. Yılmaz M. (1999). Trematoda (Flukes). Şemsettin Ustaçelebi (Ed.), Temel ve Klinik Mikrobiyoloji içinde (s.1265-1280). Ankara: Güneş Kitabevi.
16. King CH, Bustinduy AL. (2011).Schistosomiasis (Shistosoma).In: Kliegman RM, Stanton BF, St Geme JW, et al. (Eds.), Nelson Textbook of Pediatrics (19th. ed.pp.1230-1231). Philadelphia: Elsevier Saunders.
17. Krauss H, Weber A, Appel M, et al. (2011). Trematodların etken olduğu hastalıklar. Zoonozlar, Hayvandan İnsana Bulaşabilen Enfeksiyon Hastalıkları içinde (s.415-438). (Özdem ANĞ, Çev. Ed.). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.
18. Blanton R. (2011). Adult tapeworm infections. In: Kliegman RM, Stanton BF, St Geme JW, et al. (Eds.), Nelson Textbook of Pediatrics (19 th. ed. pp. 1232-1234). Philadelphia: Elsevier Saunders.
19. Şahin İ. (1999). Sestodlar (Cestoda). Şemsettin Ustaçelebi (Ed.), Temel ve Klinik Mikrobiyoloji içinde (s.1241-1252). Ankara: Güneş Kitabevi.
20. Taketomo CK, Hodding JH, Kraus DM. (2007). Praziquantel. In: Taketomo CK, Hodding JH, Kraus DM (Eds.), Pediatric Dosage Handbook (14th ed. pp. 1302-1303). Hudson, Ohio: Lexi-Comp.
21. Lateef M, Zargar SA, Khan AR, et.al. Successful treatment of niclosamide- and praziquantel-resistant beef tapeworm infection with nitazoxanide. International Journal of Infectious Diseases, 2008;12 (1),80-82.
22. Krauss H, Weber A, Appel M, et al. (2011).Sestodların etken olduğu hastalıklar. Zoonozlar, Hayvandan İnsana Bulaşabilen Enfeksiyon Hastalıkları içinde (s.439-468). (Özdem ANĞ, Çev. Ed.). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.
23. Moro PL, Schantz PM. (2012). Echinococcus species (Agents of cystic, alveolar and polycystic Echinococcosis). In: Long SS, Pikerling LK, Prober CG (Eds.), Principles and Practice of Pediatric Infectious Diseases. (4th ed. pp. 1356-1362). NewYork: Saunders.
24. Blanton R. (2011). Echinococcus (Echinococcus granulosus and Echinococcus multilocularis) In: Kliegman RM, Stanton BF, St Geme JW, et al. (Eds.), Nelson Textbook of Pediatrics (19 th. ed. pp 1237-1239). Philadelphia: Elsevier Saunders.
25. Blanton R. (2011). Cysticercosis. In: Kliegman RM, Stanton BF, St Geme JW, et al. (Eds.), Nelson Textbook of Pediatrics (19 th. ed. pp 1234-1237). Philadelphia: Elsevier Saunders.